

Bestuursverslag Associatie Wijkteams 2022

11-5-2023

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Bestuur en organisatie	2
Het bestuur	2
Het programmateam.....	2
De algemene vergadering en de adviesraad	2
WhatsApp-groep bestuurders	3
Nieuwsbrief en bulletin 'Kwaliteit moet je doen!'	3
Activiteiten	3
Uitvoeringsagenda	3
1. Vakmanschap	3
2. Veiligheid.....	5
3. Zichtbaar maken van de waarde van wijkteams.....	5
4. Versterken van de sociale basis.....	6
5. Bestaanszekerheid.....	7
6. Wijkteams en onderwijs	8
7. Samenwerking volwassen GGZ.....	8
8. Lobby voor transformatie.....	8
Leernetwerk veiligheid	9
1. Opzet en ontwikkeling.....	9
2. De bijeenkomsten.....	10
3. De resultaten	12
Financiën	13
Vooruitblik.....	14
Inhoudelijk.....	14
Organisatie	14
Financiën	14
Bijlage 1: Begroting 2022.....	16
Bijlage 2: Resultatenrekening 31 december 2022	17
Bijlage 3: Balans 31 december 2022.....	18

Inleiding

De Associatie wijkteams (hierna: de Associatie) is een landelijk netwerk waarbinnen we ruimte creëren voor uitwisseling, doorontwikkeling en inspiratie. Gezamenlijk laten we onze stem horen aan landelijke tafels. Wat de Associatieleden verbindt is dat we, ondanks alle variatie in de verschijningsvormen, het eens zijn als het gaat om de doelen die we stellen en de kwaliteit die we willen leveren. Eenheid in de visie, variatie in de uitvoering.

De vereniging is in oktober 2018 opgericht. Statutair is bepaald dat het bestuur jaarlijks verantwoording aflegt over de gang van zaken in de vereniging, over het gevoerde beleid en over de financiën. Dit verslag betreft het boekjaar 2022. In het verslag staan hyperlinks opgenomen naar publicaties en opbrengsten van activiteiten, die we via onze website beschikbaar stellen.

Bestuur en organisatie

Het bestuur

Het bestuur van de Associatie bestond eind 2022 uit:

1. Marenne van Kempen (voorzitter), Lokalis
2. An Theunissen (penningmeester en secretaris), Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid
3. Cecile Ter Beek, Stichting Sociaal Team Houten
4. Mirjam Kuin, WIJ Groningen
5. Lex van Eindhoven, WIJ Eindhoven
6. Michiel van der Vlies, MEEVivenz
7. Willem Loupatty, Wijkteams Enschede
8. Ellen van der Vlist, De Kleine Schans
9. Edith van den Berg, Delft Support

Ans van der Velden (tot 31 juli 2022 bestuurder van PlusTeam Geldrop-Mierlo en Waalre) nam tijdens het ledenberaad van 2 juni 2022 afscheid als bestuurslid van de Associatie. Ellen van der Vlist (directeur van De Kleine Schans) en Edith van den Berg (directeur-bestuurder van Delft Support) traden toe tot het bestuur.

Naast het vervullen van de formele rollen van voorzitter, penningmeester en secretaris hebben de bestuursleden zich in 2022 actief ingezet op de verschillende inhoudelijke en strategische thema's van onze uitvoeringsagenda.

Het programmateam

Programmamanager Quirien van der Zijden stopte per april 2022 met haar werkzaamheden voor de Associatie en nam tijdens het ledenberaad van 2 juni 2022 afscheid van de leden. Er werd een programmateam gevormd bestaande uit ontwikkelaar Sophie Hospers, nieuw programmaondersteuner Madri Abdelaziz (maart 2022) en nieuw netwerkcoördinator Jolanda Spoelstra (mei 2022).

De algemene vergadering en de adviesraad

Tenminste tweemaal per jaar vindt een ledenberaad plaats: in juni legt het bestuur aan de hand van jaarstukken verantwoording af over het voorafgaande jaar en in november vindt de vaststelling van begroting en beleidsplan van het daaropvolgende jaar plaats.

Op 2 juni 2022 organiseerden we een ledenberaad in het teken van het afscheid van Quirien van der Zijden.

Op 24 november 2022 blikten we tijdens het ledenberaad terug op het onderzoek naar de toegevoegde waarde en effectiviteit van wijkteams.¹

WhatsApp-groep bestuurders

De bestuurders en directeuren van de aangesloten wijkteams gebruiken actief de gezamenlijke WhatsApp-groep om informatie (dilemma's, vragen en kansen) te delen en de dialoog op bepaalde onderwerpen met elkaar te voeren. Vanuit hier worden ook regelmatig inhoudelijke inspiratiesessies op gedeelde inhoudelijke thema's gestart.

Nieuwsbrief en bulletin 'Kwaliteit moet je doen!'

In een periodieke nieuwsbrief informeren we de leden per e-mail over ontwikkelingen en activiteiten binnen en buiten de Associatie. De nieuwsbrief is gericht aan leden en versturen we ook naar enkele geïnteresseerden, bijvoorbeeld oud-leden en samenwerkingspartners als NJi en Movisie.

In het bulletin 'Kwaliteit moet je doen!' beschrijven we tweemaal per jaar de activiteiten van Associatie Wijkteams in het kader van dit uitgangspunt.

Activiteiten

Uitvoeringsagenda

De Associatie ontvangt contributie en subsidie voor het uitvoeren van de verenigingsagenda, het breed beschikbaar stellen van bijeenkomsten en opbrengsten, en het telkens op maat bijdragen aan landelijke ontwikkelingen. Vanuit acht hoofdthema's levert de Associatie een actieve bijdrage aan het inhoudelijk verder laden van de vijf basisfuncties voor lokale teams. Deze vijf basisfuncties zijn:

1. Veilige leefomgeving
2. Tijdig signaleren van vraag
3. Vindbare en toegankelijke hulp
4. Handelen met een brede blik
5. Leren en verbeteren

Hieronder omschrijven we per hoofdthema de activiteiten ten behoeve van de uitvoeringsagenda van de Associatie in het kalenderjaar 2022.

1. Vakmanschap

Publicatie kwaliteitsstatuut wijkteams

In november 2021 besloot de Associatie in haar ledenberaad een kwaliteitsstatuut voor wijkteams op te stellen. De bedoeling van het statuut is inzichtelijk te maken aan welke kwaliteitsnormen een wijkteam wil voldoen om haar taken op het gebied van preventie en ondersteuning voor de inwoners en de wijken uit te voeren. Met andere woorden: wat draagt een wijkteam bij aan het realiseren van de maatschappelijke opgaven? Of, weer anders geformuleerd, een kwaliteitsstatuut voor wijkteams dat antwoord geeft op de vraag: waar is een wijkteam van en waar kun je haar op aanspreken? Het statuut heeft als doel de kwaliteit in de praktijk daadwerkelijk te versterken.

¹ [Toegevoegde waarde en effectiviteit van wijkteams.](#)

Ten behoeve van het Kwaliteitsstatuut is een basis processtructuur ingericht, met verschillende gremia:

- Het ledenberaad van de Associatie is het gremium waar de ontwikkeling van het statuut wordt ingezet, gevolgd en besloten.
- Twee leden van de Associatie hebben zich als ‘trekker’ eigenaar gemaakt van de ontwikkeling van het Kwaliteitsstatuut. Twee andere leden hebben de rol van ‘kritisch tegendenker’ op zich genomen.
- Sophie Hospers heeft als ‘ontwikkelaar kwaliteitsstatuut en leernetwerken’ de opdracht gekregen het Kwaliteitsstatuut op zó’n manier tot ontwikkeling te brengen dat het een daadwerkelijke meerwaarde zal gaan brengen: het versterken van de kwaliteit van praktijken.
- Er is een ‘kerngroep kwaliteit’ gevormd, met leden van de Associatie, aangevuld met vertegenwoordigers vanuit cliënt- en gemeenteperspectief, met NJi, Movisie, BPSW, VNG en SWN.
- Er is een ‘koplopersgroep’ gevormd door de ontwikkelaar kwaliteitsstatuut en leernetwerken met (beleids)medewerkers van leden van de Associatie, die meedenkt en uitprobeert hoe je kwaliteit in de praktijk versterkt met vernieuwende vormen.

Het proces leidde tot een stapsgewijze ontwikkeling van het Kwaliteitsstatuut, met tussentijdse realisatie van verschillende bouwstenen. In november 2022 publiceerde de Associatie het kwaliteitsstatuut voor wijkteams versie 1.0.² De komende jaren wordt dit document aangescherpt en uitgediept. Dit gebeurt onder andere door de lessen uit de leergroepen van het Leernetwerk veiligheid te ‘vangen’ in aanvullende bouwstenen van het Kwaliteitsstatuut. In 2023 leveren we twee opdrachtformuleringen, een bouwsteen monitoring en verscheidene andere aanvullende bouwstenen op.

Onderzoek naar afwegingsproces bij jeugdhulp

Op 30 januari 2023 publiceerde het Verwey-Jonker Instituut het rapport ‘Het belang van zorgvuldig afwegen’.³ In dit rapport gaat het Verwey-Jonker Instituut in op het vraagstuk of en hoe afbakening van de jeugdhulpplicht kan bijdragen aan het verminderen van onnodige inzet van jeugdhulp. In de maanden september en oktober 2022 heeft het Verwey-Jonker Instituut wekelijks de voortgang van het onderzoek besproken met een werkgroep met vertegenwoordigers vanuit de directie Jeugd (VWS), de VNG en de Associatie. Professionals uit lidorganisaties van de Associatie deden mee aan verschillende sessies voor het onderzoek. De hoofdboodschap van de Associatie, die we steeds in het gesprek met de werkgroep hebben ingebracht, is dat we andere maatregelen veel zinvoller vinden dan het opnemen van criteria ter afbakening van niet-vrij toegankelijke jeugdhulp met een bijbehorend afwegingsproces.

Verkenning samenwerking Hogeschool Utrecht en de Associatie

Met de Hogeschool Utrecht heeft de Associatie verkend welke raakvlakken we zien als het gaat om het versterken van het vak van wijkteams en onze activiteiten ten aanzien van het Kwaliteitsstatuut. Dat heeft geleid tot deelname aan een intervisiegroep lerende netwerken. Samen nemen we deel aan een ontwikkeltraject aansluiting SKJ opleidingen en het werkveld, in een alliantie waar ook andere hogescholen en Jeugdzorg Nederland aan deelnemen. Het doel van dit ontwikkeltraject is te verkennen hoe we vanuit verschillende perspectieven (opleidingen en werkveld) samen op kunnen trekken in het

² [Kwaliteit moet je doen! Kwaliteitsstatuut wijkteams versie 1.0, november 2022.](#)

³ [Het belang van zorgvuldig afwegen. Advies over de mogelijkheden van een afwegingsproces horend bij een scherpe afbakening van niet-vrij toegankelijke jeugdhulp.](#)

versterken van vakmanschap, mede met het oog op de krappe arbeidsmarkt en de ontwikkelingen van de Hervormingsagenda.

Themabijeenkomst Intern opleiden en begeleiden van management

In juni 2022 organiseerden we een bijeenkomst voor Associatieleden op het thema 'intern opleiden en begeleiden van management'. Verschillende leden presenteerden tijdens deze bijeenkomst hun eigen ervaringen, en samen is verkend wat uitdagingen en valkuilen zijn bij het opleiden en behoud van het management. Ieder deelnemend lid aan de sessie neemt de inzichten mee in zijn of haar eigen organisatie als inspiratie.

Leertraject met Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

Eind 2022 kondigde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd aan een inspectieronde langs een aantal wijkteams te doen.⁴ Dat vormde de aanleiding voor de Associatie om, samen met het NJi, voor te stellen om een gezamenlijk leer- en ontwikkeltraject aan te gaan. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd is van harte op deze uitnodiging ingegaan. Inmiddels zijn er drie bijeenkomsten geweest en wordt dit in 2023 voortgezet. Vragen die aan de orde komen zijn bijvoorbeeld: wat is de opdracht van wijkteams, wat houdt passend toezicht in, en hoe komen we in het spanningsveld tot samen leren?

2. Veiligheid

Leernetwerk veiligheid Associatie Wijkteams

De Associatie draagt actief bij aan het thema veiligheid binnen wijkteams, in het bijzonder de doorontwikkeling en realisatie van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. In 2022 is een Leernetwerk veiligheid opgezet. Binnen dit leernetwerk zijn bestuurders, beleidsmedewerkers en professionals vanuit 30 verschillende organisaties betrokken (geweest) bij leergroepen op het thema veiligheid. We omschrijven de activiteiten binnen het leernetwerk verderop in dit bestuursverslag.

Bijeenkomst duurzaam ouderschap na scheiding

In november 2022 organiseerde de Associatie als onderdeel van het programma Scheiden Zonder Schade een bijeenkomst voor leden op het thema 'duurzaam ouderschap na scheiding'.

Bijeenkomst aanpak stalking sociaal domein en zorg en staf

De Associatie heeft eenmalig deelgenomen aan een bijeenkomst over de aanpak van stalking, georganiseerd door de VNG, met als doel die aanpak af te stemmen met de verschillende betrokken partijen.

3. Zichtbaar maken van de waarde van wijkteams

Onderzoek naar de toegevoegde waarde van wijkteams

Op 30 maart 2022 publiceerde Zwaan Onderzoek en Advies in opdracht van de Associatie een onderzoek naar de toegevoegde waarde en effectiviteit van wijkteams.⁵ Het onderzoek laat zien dat wijkteams zichtbaar een toegevoegde waarde hebben in het realiseren van de landelijke transformatiedoelen. Deze toegevoegde waarde blijkt uit de inspanningen van de wijkteams, de ervaringen van inwoners, professionals en partners en de verschillende resultaten.

Dag van de wijkteams 2022

Op 9 juni 2022 organiseerde de Associatie de tweede editie van de landelijke Dag van de Wijkteams. Op deze dag zet de Associatie alle wijkteamprofessionals van Nederland in het zonnetje met een divers

⁴ <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2022/11/29/igj-start-toezicht-lokale-teams>.

⁵ [Toegevoegde waarde en effectiviteit van wijkteams](#).

aanbod van online lezingen en activiteiten. De Dag van de Wijkteams 2022 telde 28 sessies met ruim 400 deelnemers. De dag werd positief geëvalueerd door deelnemers en organisatie.

Themabijeenkomst over de impact van wijkteams

De Associatie trof in 2022 voorbereidingen voor een bijeenkomst op het thema 'de maatschappelijke impact van wijkteams'. Met een vijftal leden is verkend welke thema's aan bod moeten komen daarin.

Werkbezoek WIJ Groningen

Op woensdag 23 november ontving WIJ Groningen vijf vertegenwoordigers van het ministerie van VWS en het programmateam van de Associatie Wijkteams. Bestuurder Mirjam Kuin vertelde over de brede opdracht van WIJ Groningen. En medewerkers van WIJ Groningen deelden hoe zij inwoners ondersteunen in hun leefwereld, hoe ze de sociale basis versterken, werken met de doorbraakmethodiek en vanaf 2023 basisjeugdhulp bieden aan jeugdigen en gezinnen zonder indicatie. Er werd een beeld geschetst bij de divers samengestelde teams (met bijvoorbeeld jongerenwerkers, gezinscoaches, gedragswetenschappers en aardbevingcoaches). En er werd verteld over de intern ontwikkelde leergang samenlevingsopbouw die elke medewerker van WIJ Groningen volgt en hoe WIJ Groningen nieuw personeel werft. Het voornemen is om in de komende jaren vergelijkbare werkbezoeken te organiseren voor medewerkers van ministeries en de VNG. Zo kan de Associatie bijdragen aan het creëren van gedeelde beelden, taal en begrip over wijkteams en de waarde van wijkteams zichtbaar maken.

4. Versterken van de sociale basis

Netwerkbijeenkomst met NDSD

Op 2 november kwamen bijna 60 mensen samen tijdens de eerste netwerkbijeenkomst van de Associatie en het Netwerk Directeuren Sociaal Domein. Het thema was 'de waarde van de sociale basis en wijkteams'. Tijdens deze bijeenkomst werden presentaties gegeven over het leren, sturen en verantwoorden in de sociale basis en de toegevoegde waarde en effectiviteit van wijkteams. Leden uit beide netwerken gingen ook met elkaar in gesprek in kleine groepjes over hoe je zorgt dat er aandacht is voor een sterke sociale basis en dat dit niet ondergesneeuwd raakt aan aandacht voor individuele hulp. Als we de sociale basis willen versterken, aan welke partnerschappen moet je dan denken? En aan welke opdracht van het wijkteam? Deelnemers gaven aan dit gesprek het meest van waarde te vinden: elkaar leren kennen, uitwisselen en met elkaar verbinden.

Leergroep sociale basis

De leergroep sociale basis is gevormd in 2021. Met een aantal leden is verkend wat het thema omvat. Het NJi en Movisie hebben kennis geleverd. De verkenningen zijn geland in het Kwaliteitsstatuut als het gaat om taakopvatting en competenties van lokale teams. Dat is nog van een hoog abstractieniveau. In de tweede helft van 2022 is de leergroep sociale basis hiermee verder gegaan, om dit te concretiseren en duiden. De leden van de leergroep wisselen uit en leren met elkaar over wat werkzame elementen zijn in de sociale basis (alle netwerken om mensen heen zoals burens, familie, vrijwilligerswerk, sportvereniging, school, werk, etc.). De leden van deze leergroep gebruiken hun gezamenlijke tijd voor een deel als intervisie: iemand brengt een praktijkvoorbeeld in om samen op te reflecteren. Het idee is dat deze leergroep toewerkt naar het vormgeven van een Leernetwerk sociale basis (vergelijkbaar met het Leernetwerk veiligheid). Daarbij onderzoekend welke netwerken al bestaan en waar we wellicht mee kunnen verbinden.

Werkgroep toegankelijke samenleving

Voortvloeiend uit actielijn 1 (versterken van de toegang) is een werkgroep toegankelijke samenleving ingericht als onderdeel van het actieprogramma na de evaluatie van de Jeugdwet in 2018. De Associatie was deelnemer en heeft bijdragen geleverd in de vorm van presentaties over het

Kwaliteitsstatuut en de notitie 'Eigen kracht als samenkracht'. Deze notitie zag in het jaar ervoor licht, als co-creatie van de Associatie en het NJi.⁶

Startsessie maatschappelijk debat

Staatssecretaris Maarten van Ooijen kondigde in voorjaar 2022 aan het maatschappelijk debat rond de versmalde normaalcurve (toegenomen prestatiedruk voor kinderen) en normaliseren te willen openen. De Associatie nam deel aan een eerste verkennende sessie hierover, georganiseerd door het ministerie van VWS in november 2022.

Denksessie waarden sociaal domein

Op verzoek van het ministerie van SZW vond in december 2022 een denksessie waarden sociaal domein plaats, onder leiding van de Argumentenfabriek. Met vertegenwoordigers vanuit verschillende perspectieven is verkend welke waarden leidend zijn als het gaat om de inrichting van en het werken in het brede sociale domein. De Associatie was als deelnemer aanwezig.

Afstemming Beweging Brede Blik

In opdracht van de VNG en het ministerie van VWS keek de Beweging Brede Blik naar hoe het gesteld is met het handelen en denken met een brede blik in de ondersteuning van kinderen en gezinnen. Vanwege de grote overlap in aandachtsgebieden tussen de Beweging Brede Blik en de Associatie, is met enige regelmaat afgestemd tussen beide gremia. In de voorbereiding op het ondersteuningsprogramma lokale teams (Hervormingsagenda) is ook meegedacht door verschillende Associatieleden.

Toekomstagenda gehandicaptenzorg

De Associatie nam deel aan een aantal sessies rond het opstellen van een toekomstagenda gehandicaptenzorg (onderdeel langdurige Wmo-begeleiding), plus de aandacht voor knelpunten voor de Triple L doelgroep (aandoeningen die levenslang en levensbreed van invloed zijn op de levensloop) in het kader van de Jeugdwet en de Hervormingsagenda. Daarnaast is feedback gegeven op de bijbehorende teksten.

Feedback handreiking cliëntondersteuning

Door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een hernieuwde handreiking cliëntondersteuning opgesteld.⁷ De Associatie heeft intensief meegedacht en feedback gegeven, met name op de vraag wat het onderscheid met een wijkteam (nog) is en de toegevoegde waarde van een onafhankelijke partij als het gaat om de rechtsbescherming van de inwoner.

5. Bestaanszekerheid

Met een aantal Associatieleden is een eerste inventarisatie gedaan over:

1. Knelpunten voor inwoners als het gaat om bestaanszekerheid;
2. Bestaande initiatieven met betrekking tot bestaanszekerheid.

De knelpunten zijn informeel gedeeld met de collega's van het ministerie van VWS. De conclusie van de verkenning was dat op dit moment de Associatie niet veel toegevoegde waarde heeft, gezien de veelheid aan activiteiten van belangengroepen op dit onderwerp. We beperken ons daarom tot het verspreiden van de kennis die tot ons komt.

⁶ [Eigen kracht als 'samenkracht'. Werken in netwerken aan een inclusieve samenleving.](#)

⁷ [Handreiking Cliëntondersteuning.](#)

6. Wijkteams en onderwijs

Werkbezoek Eindhoven

In de zomer nodigden WIJ Eindhoven, schoolbestuur SKPO en de gemeente Eindhoven met ondersteuning van de Associatie minister Dennis Wiersma en staatssecretaris Maarten van Ooijen uit voor een werkbezoek in Eindhoven. Thema: domeinoverstijgend samenwerken. In dit geval het samenwerken aan inclusief onderwijs in een inclusieve samenleving. Na een positief bericht vanuit de ministeries van VWS en OCW zijn door de betrokkenen voorbereidingen getroffen voor het werkbezoek. In verschillende sessies is een programma uitgewerkt en vond hierover afstemming plaats met de ministeries. Op het moment van dit schrijven is echter bekend dat het werkbezoek niet heeft plaatsgevonden. Eind januari 2023 gaven medewerkers van de ministeries aan dat het programma aangevuld moest worden met ervaringen van ouders en kinderen en met meer ervaringen van de praktijkprofessionals, zoals leerkrachten en IB'ers. In Eindhoven staan bovengenoemde partners aan de start van de samenwerking en de bedoeling van het programma was ministeries hierin mee te nemen. Waar vinden wijkteam, onderwijs en gemeente elkaar en waar schuurt het? De wensen van de ministeries zouden tot een heel ander programma leiden, wat gezien de startende samenwerking op korte termijn niet haalbaar was. Het idee is om het werkbezoek op een later moment te plannen.

Sessie wijkteams en onderwijs

Samen met het NJi en Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) heeft de Associatie in februari 2022 een bijeenkomst tussen wijkteams en het onderwijs georganiseerd. De aanleiding was een inventarisatie onder leden van de Associatie over de samenwerking tussen lokale teams en onderwijs, waarin werd geconstateerd dat een aantal knelpunten vaker terug kwamen. Met name rond het thema: wie is waarvoor verantwoordelijk, kijkend naar de twee wetten. De bijeenkomst was bedoeld voor Associatieleden, die allen een partner uit het onderwijs meenamen. De bijeenkomst werd geopend door een presentatie van een jurist die een uitgebreide toelichting gaf op de wettelijke taken van onderwijs en wijkteams, als het gaat om toegang tot zorg bij onderwijsproblemen. Dat leidde tot verdiepende inzichten in elkaars taken en verantwoordelijkheden. Conclusie was dat het verder uitdiepen in de lokale samenwerking moet plaatsvinden. Samen met het NJi en NCJ is in een aantal gesprekken verder verkend hoe de mogelijk verschillende opdrachten aan onderwijs (optimale kansen) en lokale teams (normaliseren) leiden tot frictie in de samenwerking. Dat heeft onder andere geleid tot het uitnodigen van Bert Wienen op de Dag van de Wijkteams.

7. Samenwerking volwassen GGZ

De tijdelijke alliantie die heeft geleid tot de 'dringende oproep GGZ en sociaal domein' is in 2022 nog een tweetal keer samengekomen om de vele (positieve) reacties te bespreken en te beoordelen of in dit verband een vervolg nog logisch zou zijn.⁸ Gezien de druk bezette agenda's en de vele initiatieven elders, is besloten hier geen gevolg aan te geven. Vanuit de Associatie is de groep die zich met dit thema bezighoudt onderdeel geworden van het Leernetwerk veiligheid; van daaruit worden de activiteiten doorgezet.

8. Lobby voor transformatie

Deelname kerngroep Toekomstscenario

Bij het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een kerngroep gevormd, met vertegenwoordigers van de belangrijkste veldpartners (te weten: lokale teams, politie, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen). Ellen van Veenen (opgavemanager

⁸ [Psychiatrie en sociaal domein. Dringende oproep tot publieke dialoog en gezamenlijk handelen.](#)

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Gemeente Den Haag) en Marenne van Kempen nemen daar vanuit de Associatie, met ondersteuning van Sophie Hospers, aan deel.

Reactie op Hervormingsagenda Jeugd

In april 2022 schreef de Associatie een reactie op de hervormingsagenda jeugd.⁹ In het stuk sprak de Associatie het vertrouwen uit dat we met elkaar constructief en verbindend op weg gaan naar passende manieren om kwetsbare inwoners en gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen in hun dagelijks leven. Dit standpunt is ook meegenomen in de overleggen met de ministeries.

Reactie op kamerbrief hervormingen jeugdzorg

In mei 2022 schreef de Associatie een open brief aan minister Weerwind en staatssecretaris Van Ooijen naar aanleiding van de kamerbrief van 13 mei aangaande de hervormingen van de jeugdzorg.¹⁰ In deze reactie pleitte de Associatie voor duurzame verbeteringen in de jeugdzorg met een voorstel om daar zelf actief aan bij te dragen.

Reactie kamerbrieven uitvoering van de motie Ceder en de stand van zaken jeugdzorg

In november 2022 schreef de Associatie aan minister Weerwind en staatssecretaris Van Ooijen een reactie op de kamerbrieven van 11 en 14 november aangaande de uitvoering van de motie Ceder en de stand van zaken jeugdzorg.¹¹ De Associatie vroeg de bewindslieden om door te zetten op de versterking en verbreding van actieve lokale teams in heel Nederland.

Leernetwerk veiligheid

De Associatie ontvangt aanvullende subsidie voor de opzet en uitvoering van een leernetwerk waarin de kwaliteit van wijkteams reflecterend en ontwikkelend verder vormgegeven wordt, ook in relatie tot actuele maatschappelijke dynamieken en een publieke moraal die zich ontwikkelt. Een belangrijk doel van dit leernetwerk is het actief beschikbaar stellen van de opgedane kennis en ervaring, om zo een bijdrage aan de landelijke transformatiedoelen te leveren.

De Associatie is gestart met een leernetwerk op het thema veiligheid. Met een leernetwerk op dit thema sluit de Associatie aan op ontwikkelingen in onze samenleving zoals het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, het herijken van het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten en bijvoorbeeld het longitudinale onderzoek naar de preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling van het Verwey-Jonker Instituut.

Het leernetwerk is vormgegeven op basis van kennis over lerende netwerken uit literatuur en uitwisselingen met andere partijen, waaronder Divosa, het NJi en de Associatie voor Jeugd.

Hieronder omschrijven we de opzet en ontwikkeling van het Leernetwerk veiligheid, de landelijke bijeenkomsten, de gevormde leergroepen en de resultaten in het kalenderjaar 2022.

1. Opzet en ontwikkeling

Het Leernetwerk veiligheid is opgezet om wijkteams strategisch en inhoudelijk voor te bereiden op de versterkte rol van wijkteams in het realiseren van duurzame veiligheid zoals uitgedacht in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Leren doe je met binnen- en buitenperspectieven. Binnen je organisatie, met leden onderling, met partners. Zowel lokaal als landelijk. En leren krijgt richting wanneer er een gedeeld gevoel van inhoud, en van urgentie is. Het creëren van een leernetwerk gaat dus ook over allianties vormen op thema.

⁹ [Reactie AW op hervormingsagenda driehoek.](#)

¹⁰ [Een inclusieve samenleving vraagt vasthoudend transformeren.](#)

¹¹ [Transformatie vanuit het perspectief van wijkteams.](#)

Wanneer we spreken over het Leernetwerk veiligheid, dan hebben we het niet alleen over de bijeenkomsten van de leden in de leergroepen en in netwerkbijeenkomsten, maar ook over verbindingen daarbuiten. Ook de kerngroep van het Toekomstscenario, of de gesprekken met de VNG bijvoorbeeld, beschouwen we als onderdeel van het samen leren en ontwikkelen.

Het ontwerp en de inrichting van het leernetwerk is door de programmamanager voorbereid en met kennis over leren onderbouwd, onder andere in gesprekken met NJi, Divosa en leernetwerk Hogeschool Utrecht. Die kennis is vervolgens voor de deelnemers geoperationaliseerd en heeft geresulteerd in de vijf vuistregels voor een leergroep veiligheid.

In 2022 organiseerde de Associatie drie landelijke bijeenkomsten, waarin zes leergroepen zijn ontstaan. Deze leergroepen worden gevormd door vertegenwoordigers vanuit 30 verschillende organisaties en hebben ieder een eigen onderwerp. Voor een leergroep wordt een grootte van 5 tot 10 personen aangehouden. De leergroepen leveren 'producten' op de eigen onderwerpen ten behoeve van de ontwikkeling van het Toekomstscenario. Deze producten zijn niet het einddoel, maar een gebruiksmiddel voor alle deelnemers aan het leernetwerk, de leden en partners van de Associatie en overige geïnteresseerden.

Het leren en ontwikkelen is ingericht als een cyclisch proces van reflecteren en doen, waarbij er grote aandacht is voor 'het eigen maken van de opdracht' en/of het vraagstuk, plus vervolgens het doen van een kleine, haalbare eerste stap binnen de eigen cirkel van invloed. Ter ondersteuning van de leergroepen wordt vanuit de Associatie procesbegeleiding aangeboden.

2. De bijeenkomsten

In de perioden tussen de landelijke bijeenkomsten van het leernetwerk kwamen de leergroepen samen, al dan niet ondersteund door een procesbegeleider. Zij ontmoetten elkaar (periodiek) online of op locatie voor bijvoorbeeld intervisie, casusbespreking en uitwisseling van feedback en ervaringen. De uitkomsten werden meegenomen naar de landelijke bijeenkomsten om met het brede netwerk te delen.

Bijeenkomst 1

Op 6 juli 2022 vond de eerste landelijke bijeenkomst van het leernetwerk in Utrecht plaats. Deelnemers vanuit 25 verschillende organisaties kwamen samen voor een introductie en om een begin te maken aan de formulering van hun leervragen. Ter inleiding gaf Adri van Montfoort, directeur van Stichting de Thuisbasis en samenwerkingspartner bij VanMontfoort, een presentatie over de bredere context van de blik op veiligheid.

De deelnemers werden uitgedaagd om in groepen de eigen leervragen met elkaar uit te wisselen en ideeën over de aanpak te vormen. In een plenaire ronde werden de besproken onderwerpen teruggekoppeld. Hier bleek al snel dat de uitdagingen op het thema veiligheid veelvormig zijn. Van gelijkwaardigheid en partnerschap, toerusting van professionals, kennis en kunde tot aan complexiteit van veiligheidsdiscussies, drang, generalisme versus specialisme en normalisering.

De bijeenkomst betekende een eerste verkenning van de uitgangspunten vanuit een andere visie op (on)veiligheid en het zetten van realistische stappen. De naar voren gebrachte kwesties vormden een eerste concept van leergroepen die in de latere ontwikkeling van het leernetwerk zijn ontstaan. De opdracht voor de deelnemers in de navolgende periode bestond dan ook in de uitdieping van de leervragen.

Bijeenkomst 2

De tweede landelijke bijeenkomst op 7 september 2022 stond in het teken van het verder vormen van de leergroepen. De leden van de verschillende groepen gaan voor een periode van (in ieder geval) anderhalf jaar met elkaar aan de slag op basis van de eigen leervragen. Uiteindelijk ontstonden zes groepen:

1. Verduren en Verdragen

Hoe bereiden we onze wijkteammedewerkers voor op het Toekomstscenario?

2. Samenwerking Wijkteams met Doelgroep Volwassenen

Hoe verbeteren we de samenwerking tussen wijkteams en organisaties die zich richten op problematiek van volwassenen?

3. De Roedel

Hoe gaan we als wijkteams de samenwerking met het regionaal veiligheidsteam en/of de huidige veiligheidspartners vormgeven?

4. Het Maatschappelijk Debat

Hoe versterken we het maatschappelijke debat over veiligheid en onveiligheid?

5. De Terugpraters

Bestuurlijke leervragen rond verschillende thema's.

6. De Juristen

Het juridisch perspectief van de wijkteams in de ontwikkeling van het Toekomstscenario.

Ellen van Veenen gaf een terugkoppeling van de 24-uursessie Toekomstscenario die in september 2022 plaatsvond. Daarin is de afspraak gemaakt dat, om het Toekomstscenario te versnellen, wijkteams in alle gemeenten in Nederland de opdracht moeten krijgen om ook hulp te bieden aan huishoudens (met en zonder kinderen) in onveilige situaties. De Associatie heeft samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten het voortouw hierin genomen en toegezegd een eerste versie van een opdrachtformulering te maken. De leergroep De Terugpraters heeft deze opdrachtformulering, met hulp van Civil Care, gemaakt. Het document is in december 2022 met de deelnemers van de 24-uursessie gedeeld, en zal in 2023 worden verrijkt met aanvullende binnen- en buitenperspectieven.

De deelnemers kregen de opdracht om in de vervolgperiode de leergroepen in te richten en in gesprek te gaan aan de hand van vijf vuistregels:

1. Regel één, je doet het niet alleen
2. Iedere deelnemer is koning van het eigen leerproces
3. Groter denken, kleiner doen
4. Blijf relativeren
5. Een goed leerproces voldoet aan randvoorwaarden

Bijeenkomst 3

De derde landelijke bijeenkomst vond plaats op 19 oktober 2022. Het doel van deze bijeenkomst was het maken van een volgende concrete stap met de leervragen door onder andere in gesprek te gaan in, en tussen, de leergroepen. Het ging daarin om de vragen hoe de tussenperiode was verlopen, waar in het proces de groepen zich bevonden en wat de groepen nodig hadden om de volgende stap te maken.

Naast de dialoog met de leergroepen deelden Jeanny van den Berg (adviseur Civil Care) en Marenne van Kempen ervaringen over hun samenwerking op het gebied van vakmanschap van de wijkteamprofessional bij veiligheidskasussen in de regio Utrecht.

3. De resultaten

De in de leergroepen ontwikkelde kennis resulteerde in enkele gevallen in publicaties vanuit de Associatie. Het gaat om de volgende publicaties, die allen gericht zijn op de ontwikkeling van de positie van wijkteams in het Toekomstscenario:

Werkdocument opdracht van wijkteams

De bestuurlijke leergroep De Terugpraters publiceerde in november 2022 het Werkdocument opdracht van wijkteams, ter ondersteuning van bestuurders van wijkteams om lokaal het gesprek te kunnen voeren over de (brede) opdracht die wijkteams hebben en krijgen, gezien de ontwikkelingen van de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario.¹²

Bestuurlijke reflectie op het kwaliteitskader veiligheid

De Terugpraters schreven in november 2022 ook een bestuurlijke reflectie op het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten.¹³ In deze reflectie wordt aandacht gevraagd voor enkele punten die vanuit de visie van de Associatie nog verder ontwikkeld dienen te worden, uitgaande van het Toekomstscenario.

Onderbouwing met kennis van de opdracht op veiligheid

Janneke Witte, AIOS Arts Maatschappij en Gezondheid en vertrouwensarts, publiceerde in november 2022 in samenwerking met het NJi en de Associatie een argumentatie vanuit kennis.¹⁴ De kernboodschap is dat het werken aan veiligheid niet gelijk staat aan het verhelpen van onveiligheid, en dat die eerste richting meer aandacht verdient. Lokale teams werken aan veiligheid vanuit hun positie naast de inwoner, dus in het vrijwillig kader.

Juridische reflectie op het kwaliteitskader veiligheid

Leergroep De Juristen deelde in december 2022 een juridische notitie als reactie op het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten.¹⁵ De kern van de notitie is dat wijkteams binnen de bevoegdheden van het vrijwillig kader moeten blijven. Daarbij wordt benadrukt op welke manieren de rechtsbescherming van de betrokkenen moet worden verbeterd.

Opdracht van lokale teams ten aanzien van (on)veiligheid

De Terugpraters beschreven met ondersteuning van Civil Care de opdracht van lokale teams ten aanzien van (on)veiligheid op basis van de opgedane inzichten, verwoord in bovengenoemde documenten. Dit betreft zowel geëscaleerde veiligheidscasuïstiek als bijvoorbeeld het voorkomen van onveiligheid en de inzet van collectieve interventies. Maar ook handelen vanuit de brede, systemische context. In december 2022 is de eerste versie van dit groeidocument gepubliceerd.¹⁶

Overige resultaten

Periodieke overleggen tussen de VNG en de Associatie en reflecties op het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten vanuit het leernetwerk hebben bijgedragen aan een vernieuwde versie van het kwaliteitskader. In een aantal rondes is feedback gegeven op, onder andere, het beter scheiden van opdrachtgever- en opdrachtnemersperspectief, het realistisch maken van de opdracht en verwachtingen en het helder onderscheid tussen vrijwillig en gedwongen kader.

¹² [Werkdocument opdracht van wijkteams, versie 0.1.](#)

¹³ [Reactie vanuit Associatie Wijkteams op Kwaliteitskader, werken aan veiligheid voor lokale \(wijk\)teams en gemeenten.](#)

¹⁴ [Argumentatie wijkteams werken aan veiligheid.](#)

¹⁵ [Notitie kwaliteitskader veiligheid Netwerk juristen AW.](#)

¹⁶ [Opdracht van lokale teams ten aanzien van \(on\)veiligheid, versie 1.0.](#)

Ten behoeve van de landelijke sturing is samen met het programmateam Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming een kerngroep gevormd (zie 'Deelname kerngroep Toekomstscenario' bij hoofdthema 8).

Met het ministerie van JenV is een periodiek afstemmingsoverleg ingericht. In 2023 zal het ministerie van VWS daar ook deel van uitmaken. Ook met het programmateam Toekomstscenario wordt er periodiek, en waar nodig aanvullend overlegd over de afstemming van activiteiten en de beoogde koers.

De Associatie heeft deelgenomen en bijgedragen aan de landelijke ontwikkelgroep Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, gericht op de ontwikkeling van lokale teams en de beoogde versnelling van het Toekomstscenario (denk aan bijeenkomsten met de opdrachtgevers, 24 uren sessie, voorziet functionaliteiten/klantreis, commissie Ceder).

Niet alle resultaten van het leernetwerk landen in een document. Een waardevolle opbrengst is de totstandkoming en het bestaan van het netwerk zelf: betrokken professionals die elkaar hebben leren kennen, elkaar opzoeken rond het thema veiligheid en samen willen bijdragen aan deze maatschappelijke opgave. We zijn blij met de inzet en positieve energie die eenieder inbrengt in dit netwerk.

Financiën

Via online raadpleging van de leden is de begroting voor 2022 in oktober 2021 vastgesteld (zie bijlage 1: begroting 2022).

De begrote opbrengsten, uit contributie en subsidie van het ministerie van VWS, bedroegen € 263.000. De daadwerkelijk gerealiseerde opbrengsten kwamen € 109.537 hoger uit op € 372.537.

De toename in opbrengsten uit contributie en subsidie vanuit het ministerie van VWS ten opzichte van de begroting 2022 kent de volgende oorzaken:

- Groei van het aantal bij de Associatie aangesloten wijkteams;
- Aanvullende subsidie van het ministerie van VWS voor de opzet en uitvoering van het Leernetwerk veiligheid Associatie Wijkteams.

De kosten in 2022 bedroegen € 341.010 en zijn daarmee € 78.010 hoger dan begroot. Dit verschil kent de volgende oorzaken:

- Toename in de inzet van programmamanagement en -ondersteuning;
- Toevoeging van het Leernetwerk veiligheid Associatie Wijkteams.

Het jaar is positief afsloten (€ 31.527). Er is sprake van een positief Eigen Vermogen van € 139.997.

Zie bijlagen 2 en 3 voor de volledige resultatenrekening en balans van de vereniging op 31 december 2022.

Vooruitblik

Inhoudelijk

Tijdens de bestuursvergadering van 8 september 2022 spraken de bestuursleden over het aanbrengen van focus. Op basis hiervan zijn prioriteiten in de activiteiten van Associatieleden, het bestuur, het dagelijks bestuur en het programmateam vastgesteld voor 2023 en verder.

Lange termijn: het ontwikkelen van wijkteams als volwaardig vak.

Het vak van wijkteams is een jong vak. Blijvend werken aan de basis van dat vak is de komende jaren van belang. De leden van de Associatie hebben met elkaar iets te doen als het gaat om de ontwikkeling van dit vak:

1. Het vakmanschap van mensen: steeds beter worden in het uitvoeren van je opdracht;
2. Een passende opdracht: steeds beter snappen wat die opdracht moet zijn als wijkteam;
3. Passende randvoorwaarden: steeds beter worden in deze randvoorwaarden realiseren.

Externe ontwikkelingen worden aangegrepen om die interne ontwikkeling te versterken. Dat zijn op dit moment met name het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de Hervormingsagenda Jeugd. De korte termijn focus (2023) is derhalve te zorgen dat er voor lokale teams een passende opdrachtformulering is, zowel wat betreft de brede opdracht, als wat betreft de opdracht op (on)veiligheid.

Organisatie

Voor wat betreft de basisorganisatie van de Associatie Wijkteams focussen we op:

- Het verbeteren van de website;
- Het aanscherpen van de planning en control processen (incl. subsidieaanvraag en -verantwoording);
- Het maken van heldere afspraken tussen (dagelijks) bestuur en programmateam.

Financiën

In 2023 verwachten we het jaar ook positief af te kunnen sluiten. We zien interesse vanuit meerdere wijkteams om zich aan te sluiten bij de Associatie. Dit zal een toename in ontvangsten uit contributie betekenen. We dienen daarnaast een nieuwe aanvraag in bij het ministerie van VWS voor aanvullende subsidie voor de doorontwikkeling van het Leernetwerk veiligheid Associatie Wijkteams. Het doel is om het leernetwerk de komende jaren te verbreden naar andere thema's. Zo ontstaat een lerend netwerk over de gehele breedte van de sociale basis, waar de leergroepen op het thema veiligheid onderdeel van uitmaken.

Namens het bestuur van de vereniging Associatie Wijkteams,

An Theunissen (voorzitter)

Cecile Ter Beek (secretaris)

Lex van Eijndhoven (penningmeester)

Mirjam Kuin

Michiel van der Vlies

Willem Loupatty

Ellen van der Vlist

Edith van den Berg

Bijlage 1: Begroting 2022

Versie 12 oktober 2021

Uitgaven

Bijeenkomsten op locatie		€ 7.000
Zaalhuur bijeenkomsten	€ 5.000	
Gastsprekers	€ 2.000	
Communicatie en PR		€ 35.000
Website onderhouden	€ 500	
Channel op 1sociaaldomein	€ 4.500	
Dag van de Wijkteams	€ 30.000	
Inhuur derden		€ 221.000
Programmamanagement	€ 150.000	
Programma assistent	€ 17.000	
Ontwikkeling en publicatie	€ 50.000	
Vergoeding adviesraad	€ 1.000	
Inhuur Care&Able	€ 3.000	
Totale kosten		€ 263.000

Inkomsten

Contributie 2022		€ 110.000
Per wijkteamorganisatie € 3.500	€ 98.000	
Kleine wijkteamorganisaties € 1.500	€ 12.000	
Subsidie VWS		€ 153.000
Uitvoeringsagenda 2022/2024:		
Programmamanagement	€ 88.000	
Ontwikkeling en publicaties	€ 50.000	
Dag van de Wijkteams	€ 15.000	
Totale inkomsten		€ 263.000

Bijlage 2: Resultatenrekening 31 december 2022

Resultatenrekening 2022		Realisatie 2022	Begroting 2022
		€	
Opbrengsten			
Contributie	Contributiebijdragen (zie specificatie opbrengsten)	124.875	110.000
Subsidie VWS	Uitvoeringsagenda	153.088	153.000
Subsidie VWS	Leernetwerk veiligheid	94.574	0
	Totaal opbrengsten	372.537	263.000
Kosten			
Basisorganisatie			
<i>Inhuur derden</i>	Programmamanagement incl ondersteuning	0	0
	Care & Able	3.630	3.000
	Vergoeding adviesraad	0	1.000
<i>Communicatie en PR</i>	Website onderhouden	0	500
	Channel op 1 sociaaldomein	4.356	4.500
	Dag van de wijkteams	0	0
<i>Bijeenkomsten op locatie</i>	Bijeenkomsten op locatie	10.000	7.000
		17.986	16.000
Uitvoeringsagenda			
<i>Inhuur derden</i>	Programmamanagement incl ondersteuning	172.705	167.000
<i>Communicatie en PR</i>	Ontwikkeling en publicaties	22.187	50.000
	Dag van de wijkteams	32.534	30.000
		227.426	247.000
Leetnetwerk veiligheid			
<i>Inhuur derden</i>	Programmamanagement incl ondersteuning	81.640	0
<i>Communicatie en PR</i>	Communicatieadvies	9.211	0
<i>Bijeenkomsten op locatie</i>	Bijeenkomsten op locatie	3.723	0
		94.574	0
Overige kosten			
	Diverse overige kosten	1.024	0
		1.024	0
	Totaal kosten	341.010	263.000
Resultaat	Winst/verlies	31.527	0

Bijlage 3: Balans 31 december 2022

Balans per 31 december 2022

(Na resultaatbestemming)

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	0	0
Totaal vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Vlottende activa		
Vorderingen	42.375	0
Liquide middelen	<u>167.670</u>	<u>142.775</u>
Totaal vlottende activa	210.045	142.775
Totaal activa	<u><u>210.045</u></u>	<u><u>142.775</u></u>
	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	€	€
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Kapitaal		
Algemene reserve	139.997	108.470
Bestemmingsreserves		
Totaal eigen vermogen	<u>139.997</u>	<u>108.470</u>
Voorzieningen		
Kortlopende schulden		
Kortlopende schulden	53.134	34.305
Vooruitontvangen subsidie	16.914	0
Totaal passiva	<u><u>210.045</u></u>	<u><u>142.775</u></u>

De vooruitontvangen subsidie heeft betrekking op het project leernetwerk veiligheid. Dit project loopt tot en met 31 december 2023. Het gedeelte wat vooruitontvangen is, zal in 2023 worden besteed.